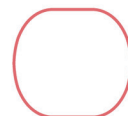

Checklist en richtvragen bij de
vlaggen en criteria van het
Sensoa Vlaggensysteem

SENSOA

Checklist en richtvragen bij de vlaggen en criteria van het Sensoa Vlaggensysteem

Snel naar:

- Richtvragen per criterium 3
- Checklist bij de vlaggen en criteria 7
- Nuttige links 8

Richtvragen per criterium

Deze richtvragen helpen je om de 6 criteria van het Sensoa Vlaggensysteem in te schatten bij een incident. **TIP:** print of download dit overzicht wanneer je stapsgewijs de criteria overloopt bij een situatie van seksueel gedrag.

Wederzijdse toestemming	
Observatie van het gedrag	Richtvragen
<ul style="list-style-type: none"> • Kunnen ze grenzen voelen en grenzen aangeven? • Kunnen ze communiceren? Zien of horen ze elkaar voldoende? • Begrijpen ze elkaar voldoende? • Is er voldoende veiligheid? • Ondernemen hun ideeën over seks wederzijdse toestemming? • Is er kans op paniecreacties? • Is er neiging tot vermindering van seksualiteit? • Hoe gaan ze meestal om met grenzen van anderen? • Geven ze signalen die kunnen wijzen op wel of geen toestemming? • Reageren ze onverschillig, boos of onrustig? • Geven ze signalen van ongemak, angst of afkeer? • Vragen ze of het oké is? Geven ze de ander tijd? • Zien de betrokkenen er ontspannen en blij uit? • Is er plezier? • Is er voldoende rust? • Kan je positieve of negatieve emoties observeren bij de betrokkenen? 	<ul style="list-style-type: none"> • Heb je hier een goed gevoel bij? • Wil je dat dit gebeurt? • Wist je vooraf wat er zou gebeuren? • Was je voorbereid of was dit een verrassing? • Kon je aangeven dat je het oké vond? Hoe deed je dat? • Kon je reageren? • Vind je het belangrijk dat de ander akkoord gaat? • Wat zou je doen of voelen als de ander zou weigeren? • Doe je wat je bent overeengekomen of wijk je daarvan af? • Heb je het akkoord van de ander gehoord of gezien? Waaruit kan je dit afleiden? • Heb je gevraagd of het oké was? • Wanneer heb je dat gecheckt? Bij het begin of later ook nog eens? • Heb je gezien dat het leuk of niet leuk was? Heeft de ander een signaal gegeven? Welk signaal?

Vrijwilligheid	
Observatie van het gedrag	Richtvragen
<ul style="list-style-type: none"> • Vertoont één van de betrokkenen aanklampend gedrag? • Was er al eerder sprake van manipulatie, dwang of fysiek geweld (duwen, trekken, roepen)? • Is één van de betrokkenen op zoek naar aandacht? • Weet je van eerdere vormen van dwang, chantage of bedreiging? • Is één van de betrokkenen makkelijk te verleiden met een materiële beloning of geld? • Is er verbale druk of geweld uitgeoefend? • Is er sprake van manipulatie, chantage of misleiding? • Is er fysiek geweld gebruikt (duwen, trekken, roepen)? • Is er een wapen gebruikt? • Heb je voldoende zicht op de werkelijke situatie? (De betrokkenen kunnen sociaal wenselijke antwoorden geven uit angst voor reacties uit de omgeving). • Gedragen ze zich anders dan normaal? • Zien de betrokkenen er ontspannen en tevreden uit? • Is er een vorm van verzet? 	<ul style="list-style-type: none"> • Wat voel je? • Ben je blij? Ben je bang? • Zou er iets gebeuren als je weigert? • Had je het gevoel te kunnen weigeren? • Wat zou er gebeuren als je weigerde? Als de ander weigerde? • Was het leuk of niet? Wat was er leuk of niet? • Was er een keuze? • Wat voelt de ander? • Heb je het gevoel dat het oké is om dit te doen of toe te laten? • Heb je het gevoel dat een beetje druk uitoefenen oké is? • Heb je de ander bang gemaakt of heeft de ander jou bang gemaakt? • Heb je aangedrongen of heeft de ander aangedrongen? Hoe? • Heb je een beloning beloofd of gekregen?

Gelijkwaardigheid	
Observatie van het gedrag	Richtvragen
<ul style="list-style-type: none"> • Is er een groot leeftijdsverschil? Welk leeftijdsverschil vind je aanvaardbaar? • Is er een groot verschil in cognitief niveau van de betrokkenen? Heb je zicht op factoren die meespelen tussen de betrokkenen? • Is er misbruik van de zwakke positie of situatie van één van de betrokkenen? • Is er een groot verschil in positie binnen de groep? • Is er ongelijkwaardigheid gecreëerd (afhankelijkheid, schuld, isolatie, zwijgplicht)? • Is er een opvallende ongelijkwaardigheid in fysieke kracht, biologische ontwikkeling, maturiteit of intelligentie? • Is er een opvallende ongelijkwaardigheid in de seksuele ervaring? • Is er een ongelijkwaardigheid in positie, status, populariteit of macht? • Zijn ze ongelijk in aantal? • Is er een overwicht door omstandigheden? 	<ul style="list-style-type: none"> • Heb je het gevoel dat je tegen de ander op kan? • Ben je afhankelijk van de ander? • Wat heb je gedaan om elkaar te helpen? • Wie nam het initiatief? • Begrijp je wat de ander bedoelt? Denken jullie er gelijkaardig over? • Is er een gezagsrelatie? • Was één van jullie dronken, onder invloed van drugs, in een zwakkere positie? • Was één van jullie de baas? Of hebben jullie allemaal evenveel te zeggen in deze situatie? • Moet de ander luisteren naar jou?

Passend voor ontwikkeling of functioneren

Observatie van het gedrag	Richtvragen
<ul style="list-style-type: none"> • Is er nog gedrag aanwezig dat past in jongere leeftijdscategorieën? • Wat heeft de persoon geleerd over seksueel gedrag? • Is er al ervaring met seksueel grensoverschrijdend gedrag of misbruik? • Is er vermijding of afkeer tegenover seksualiteit? • Is er masturbatie? Gebeurt masturbatie privé? • Is er sprake van seksualisering? Is er een vroege start? • Welke voorbeelden en boodschappen heeft de persoon gekregen? • Kan de persoon dit gedrag aan? Is er voldoende bekwaamheid, competentie, zelfsturing? • Hoe verlopen interacties met anderen? • Hoe is het normbesef? • Hoe autonoom kan de persoon handelen? • Wat is het inschattingsvermogen van de persoon? • Is er voldoende stabiliteit? • Zijn er voldoende leerervaringen? • Zijn de verwachtingen realistisch? • Is er genoeg zelfcontrole, mogelijkheden tot reflectie? • Is er aangepaste hulp of informatie aangeboden? • Kan het gedrag begrepen worden vanuit het ontwikkelingsniveau van de persoon? • Heeft beperking (cognitief, emotioneel, fysiek, sociaal) een invloed op wat de persoon aankan? • Zijn er zorgen omtrent de toestand (verslaving, andere problematieken)? • Zijn er zorgen in verband met de persoonlijkheid (agressie, herhaaldelijk gedrag)? • Zijn er zorgen omtrent de kwetsbaarheid (slachtoffer, niveau, weerbaarheid, autonomie)? • Heeft de persoon de algemeen geldende sociale regels gerespecteerd (gedragscode, competentieprofiel)? • Hebben de betrokkenen inzicht in sociale normen en waarden? • Zijn er duidelijke regels over welk gedrag in de familie-, werk- of groepscontext mogelijk is? • Zijn de betrokkenen in staat om in te stemmen (is er sprake van dronkenschap)? 	<ul style="list-style-type: none"> • Welke ervaringen heb je zelf en met wie? • Wat heb je anderen al zien doen? Hoe voel je je hierbij? • Waar ben je zelf mee bezig op vlak van seksualiteit? • Wil je iets vragen of weten? • Ben je ergens bang voor? • Heb je zicht op mogelijke risico's? • Heb je zicht op hoe je risico's kan verkleinen? • Welke verwachtingen, verlangens en wensen heb je? • Hoe denk je het aan te pakken? • Hoever wil je gaan? Waar ligt voor jou de grens? Hoe ga je die grens bewaken? • Weet je welke gedragingen van iemand in jouw positie verwacht kunnen worden? • Weet je welke afspraken er zijn over gedrag in deze organisatie? • Ken je de regels over wat wel en niet mag hier en in andere situaties?

Gepast voor context	
Observatie van het gedrag	Richtvragen
<ul style="list-style-type: none"> • Is er sprake van overbescherming? • Is er privacy mogelijk? • Wordt seksueel experimenteren afgeremd of gestimuleerd? • Is de context risicovol voor de betrokkenen? • Is er individuele aandacht en informatie op niveau van de betrokkenen? • Is er steun vanuit de thuisomgeving? • Is er een context waarin ze ervaringen kunnen opdoen in alle privacy? • Is er sprake van slordigheid of onvoorzichtigheid? • Is er geen toezicht gehouden? 	<ul style="list-style-type: none"> • Heb je het gevoel dat je voldoende wordt gesteund en beschermd? • Weet je waar je terecht kan met je vragen over seksualiteit? Heb je het gevoel dat je thuis wordt gesteund? • Heb je zicht op mogelijke risico's in deze context? • Mag je wel een lief hebben? • Heb je je afgezonderd zodat anderen je niet konden zien? • Heb je voor voldoende veiligheid gezorgd? Hoe? • Heb je erover gewaakt dat je niet kon gestoord worden? Hoe? • Ken je de regels over wat wel en niet mag hier en in andere situaties? Zijn er plaatsen waar je dit wel mag doen?

Impact	
Observatie van het gedrag	Richtvragen
<ul style="list-style-type: none"> • Zijn er negatieve gevoelens of gevolgen? • Wordt de persoon gepest of geïsoleerd omwille van het gedrag? • Is er verwarring, paniek of angst? • Is er een gevaar voor de gezondheid? Is er een sociaal nadeel of voordeel? Is de persoon gekwetst, bang of stil? • Is de persoon boos, gefrustreerd of agressief? Is er winst of schade door het gedrag? • Is er risico op misbruik van vertrouwen? Is er misschien ander gevaar? • Zijn er signalen van trauma? 	<ul style="list-style-type: none"> • Heb je er positieve of negatieve gevoelens bij? • Voel je spijt, schaamte, schuld of verdriet? • Heb je pijn of ben je ongerust over de gevolgen? • Ben je blij? Voel je je hier goed bij? • Ben je tevreden over wat er is gebeurd? • Voel je je veilig en heb je een gevoel van controle over de situatie? • Ben je gerust over de gevolgen en effecten? • Zijn er mogelijke negatieve gevolgen voor de anderen? • Hoe vaak maak je dit mee? • Hoe intiem waren de aanrakingen? Hoeveel mensen waren hierbij betrokken?

Checklist bij de vlaggen en criteria

Deze checklist geeft je een overzicht van de kenmerken per criterium en per vlag.

TIP: print of download dit overzicht wanneer je stapsgewijs de criteria overloopt bij een situatie van seksueel gedrag.

	Groen	Geel	Rood	Zwart
Toestemming	<ul style="list-style-type: none"> • Er is duidelijke en geldige wederzijdse toestemming; • Het gedrag is niet door verrassing opgedrongen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is geen duidelijke toestemming; • Er is geen toestemming gevraagd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is geen toestemming; • Er is duidelijke afwijzing; • Afwijzing wordt genegeerd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is herhaalde duidelijke afwijzing; • Herhaalde afwijzing wordt genegeerd.
Vrijwilligheid	<ul style="list-style-type: none"> • Er is geen dwang of bedreiging gebruikt; • Er is geen misleiding gebruikt; 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is weinig dwang of bedreiging gebruikt; • De betrokkenen kunnen makkelijk van de situatie weglopen; • Er wordt geen geheimhouding afgedwongen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt duidelijk dwang, geweld, chantage, misleiding of druk gebruikt; • De betrokkenen kunnen niet weglopen van de situatie; • Er wordt geheimhouding afgedwongen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is zware dwang, dreiging, geweld gebruikt.
Gelijkwaardigheid	<ul style="list-style-type: none"> • De betrokkenen zijn gelijkwaardig; • Er is geen misbruik van macht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn klachten of vermoedens van spanningen door ongelijkwaardigheid tussen de betrokkenen; • Er is een gezags- of afhankelijkheidsrelatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn klachten of vermoedens van problemen door ongelijkwaardigheid tussen de betrokkenen; • Er is een grote gezags- of afhankelijkheidsrelatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn klachten of vermoedens van grote problemen door ongelijkwaardigheid tussen de betrokkenen; • Er is een grote gezags- of afhankelijkheidsrelatie.
Ontwikkelings- en functioneringsniveau	<ul style="list-style-type: none"> • De betrokkenen zijn voldoende bekwaam en toerekeningsvatbaar voor hun gedrag. • De betrokkenen vertonen leeftijdsadequaat gedrag. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is lichte twijfel over de bekwaamheid van de betrokkenen; • Er zijn zorgen over het ontwikkelings- of functioneringsniveau. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is grote twijfel over de bekwaamheid van de betrokkenen; • Het gedrag is problematisch vanuit het ontwikkelings- of functioneringsniveau. 	<ul style="list-style-type: none"> • De betrokkenen zijn onvoldoende bekwaam; • Er zijn ernstige problemen met de zelfsturing en de toerekeningsvatbaarheid. • Het gedrag is zeer problematisch op ontwikkelings- of functioneringsniveau.
Context	<ul style="list-style-type: none"> • Het gedrag is niet aanstootgevend voor de betrokkenen; • Er is voldoende privacy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het gedrag past niet helemaal binnen de context; • Er is een klein risico voor de privacy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het gedrag past niet in de context; • Er is onvoldoende of geen privacy; • Er zijn toeschouwers. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het gedrag past niet in de context; • Er is geen privacy.
Impact	<ul style="list-style-type: none"> • Het gedrag heeft geen schadelijke impact (psychisch, fysiek, sociaal) voor alle betrokkenen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalige ongewenste verbale of licht seksuele aanrakingen of contacten; • Het gedrag is vervelend maar er is geen angst; • Het bereik is beperkt (er zijn maar een paar mensen bij betrokken); • Er is steun aanwezig. 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een bestaand risico op schade voor de betrokkenen; • Er zijn herhaalde ongewenste licht seksuele aanrakingen en of contacten; • Er zijn eenmalige, ingrijpende en intieme ongewenste seksuele contacten; • Het bereik is groot; • Er is weinig steun; • Er is angst of geheimhouding wordt afgedwongen; • De pleger is zich bewust van de schade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het gevaar is groot, de gevolgen kunnen ernstig zijn; • Er is herhaald ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag; • Er zijn herhaalde ingrijpende en intieme ongewenste seksuele aanrakingen of contacten; • Het bereik is groot; • Er is geen steun; • Er is angst of geheimhouding wordt afgedwongen; • Er is trauma; • De pleger is zich bewust van de schade.

Nuttige links

[Wat is het Sensoa Vlaggensysteem?](#)

[Wat zijn de 4 vlaggen van het Vlaggensysteem?](#)

[Wat zijn de 6 criteria van het Vlaggensysteem?](#)

[Hoe reageren op seksueel \(grensoverschrijdend\) gedrag?](#)